УДК 336.01

Мацук Зоряна Андріївна,
канд. екон. наук, доц., доцент кафедри фінансів,
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу
(76000, Україна, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15)
E-mail: zoriana_01@yahoo.com

ЗАКОНИ ДІАЛЕКТИКИ В ДОСЛІДЖЕННІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Анотація
Мета. *Теоретичний розгляд фінансових послуг на основі аналізу еволюції історично обумовлених фінансових відносин на ринку цінних паперів.*
Методологія. *У статті досліджено розвиток фінансової послуги як економічного явища за допомогою сформульованих Гегелем законів діалектики.*
Отримані результати. *Закон єдності та боротьби протилежностей має важливе методологічне значення: з однієї сторони, єдність фінансових послуг виступає у формі їх сили, з іншої, сучасний ринок цінних паперів потребує їх трансформації внаслідок постійної боротьби. Закон переходу кількісних змін у якісні розкриває зміст процесу розвитку фінансових послуг на макрорівні, кількість і якість як філософські категорії відображають їх сутність, розглядаються в єдності, а формування фінансових відносин, які виникають між учасниками послуг, історично відбувається шляхом переходу кількісних змін на якісні. Закон заперечення характеризує загальний результат і напрям руху процесу розвитку фінансових послуг: заперечення означає трансформацію одного якісного стану в інший, кожен наступний етап розвитку фінансових послуг є глибшим за змістом, оскільки включає нагромаджений у минулому історичний досвід, а заперечення є необхідною формою дослідження минулого та прогнозування майбутнього.*
Цінність дослідження. *Полягає в тому, що доведено значущість діалектичного методу дослідження внутрішніх джерел розвитку фінансових послуг, їх історичної трансформації; окреслено окремі періоди розвитку фінансових послуг на ринку цінних паперів та максимально наближено пояснено їх, проникаючи в їх сутність.*
Ключові слова: *торгівля фінансовими активами, торговельна операція, фінансова послуга, закони діалектики*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Теоретичне дослідження фінансових послуг на ринку цінних паперів повинно ґрунтуватись на вивченні їх історичного розвитку, оскільки на основі аналізу еволюції історично обумовлених економічних відносин, які формують внутрішній зміст категорії фінансова послуга, стає можливим раціональне розуміння цієї категорії та її місце і роль як економічного явища на ринку цінних паперів. Складний шлях формування фінансових послуг у суспільстві можна зрозуміти

© З. А. Мацук, 2016

лише з позицій діалектики, котра дозволяє науково-обґрунтувати процеси розвитку торговельних відносин на ринку цінних паперів, виявити особливості цих відносин, зрозуміти рушійні сили формування фінансових послуг на підставі історичного досвіду та спрогнозувати майбутні тенденції їх розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не зважаючи на значну кількість наукових публікацій з тематики ринку цінних паперів і фінансових послуг, більшість з них характеризують їх кількісну сторону описують їх динаміку, опускаючи сутність фінансової послуги як фінансово-економічної категорії та "… розглядають категорії не як інструменти і сходинки процесу пізнання явищ і процесів, а як самі явища" [1, с. 35].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Не заперечуючи фундаментального характеру наукових праць О. Гаманкової [2], М. Гапонюка та Н. Дегтярьової [3], Д. Леонова [4], І. Лютого [5], В. Опаріна [6], В. Федосова [7], В. Унинець-Ходаківської [8], вважаємо, що саме використання запропонованих Гегелем законів діалектики, котрі виконуючи важливу методологічну функцію, дозволяють сформувати предмет теорії фінансових послуг, відобразити різні аспекти процесу розвитку фінансових послуг та дослідити фінансову послугу, розуміючи приховані механізми її розвитку.

Формулювання мети і завдання дослідження. Мета роботи – дослідження фінансової послуги як економічного явища за допомогою сформульованих Гегелем законів діалектики.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В основі формування та розвитку фінансових послуг, їх пізнання лежать закони діалектики: закон переходу кількісних змін на якісні, закон єдності та боротьби протилежностей і закон заперечення. Дія цих законів поширюється на сферу фінансових відносин на ринку цінних паперів, а їх дослідження дозволяє розкрити важливі тенденції їх формування, трансформації та розвитку.

Закон єдності та боротьби протилежностей є ядром діалектики, має загальний характер, відображає механізм, причини і джерела розвитку фінансових послуг, дозволяє зрозуміти принципи дії інших законів діалектики та категорій на ринку цінних паперів і відіграє важливу роль у розкритті соціально-економічної сутності та природи фінансових послуг.

Дослідження фінансових послуг через єдність і боротьбу протилежностей має надзвичайно важливе методологічне значення, оскільки, в єдності та боротьбі протилежностей проявляється якісна та кількісна сторони фінансових послуг. Єдність фінансових послуг виступає у формі їх сили, проте сучасний ринок цінних паперів потребує їх трансформації внаслідок постійної боротьби. Діалектичне протиріччя фінансових послуг не можна вважати постійно ідентичним, оскільки для діалектики розвитку фінансових послуг характерними є їх постійна внутрішня суперечлива єдність і тотожність протилежностей, боротьба між ними, як локомотив внутрішнього розвитку фінансових послуг. Щодо ринку цінних паперів фінансові послуги є тотожними, проте щодо його учасників вони зовсім не тотожні, оскільки неоднозначно можуть реалізувати їх інтереси. Таким чином виникає протиріччя між учасниками ринку цінних паперів, а боротьба протилежностей дозволяє відобразити діалектику процесів розвитку ринку цінних паперів. Розуміння наявності протиріч між учасниками в середині ринку цінних паперів, правильна інтерпретація їх взаємозв'язків та взаємообумовленості дозволяє ґрунтовніше дослідити механізм функціонування закону єдності та боротьби протилежностей, діалектику фінансових послуг. На перший погляд існує єдність, яка полягає в тому, що усі учасники ринку цінних паперів, виробники та споживачі фінансових послуг, не виходять за законодавчо встановлені межі та формально є рівними на ринку. Проте ця єдність є відносною, оскільки діє боротьба протилежностей – усіх учасників ринку за реалізацію їх інтересів. Таким чином, якщо єдність є відносною, то боротьба є абсолютною та основою розвитку фінансових послуг. Учасники ринку являють собою певну єдність, тоді як фінансові послуги дозволяють їм реалізувати їх інтереси. Проте за змістом ця єдність є відносною, оскільки учасники не володіють рівними правами на ринку («крупні» інвестори, маркет-мейкери ринку, інсайдери, держава тощо) та переслідують власні фінансово егоїстичні інтереси.

Таким чином, одними з головних протилежностей є взаємовідносини між учасниками ринку цінних паперів, котрі є взаємопов'язаними сторонами єдиної категорії фінансова послуга та одночасно, перебуваючи у стані боротьби та єдності, передбачають і виключають одне одного. Проявляючись на макрорівні, дані протилежності виступають постійним індикатором руху ринку та трансформують його на макрорівень. Єдність взаємовідносин

учасників ринку як двох сторін однієї і тієї ж суті досліджуваної категорії є базою цілісності розвитку фінансової послуги, а боротьба протилежностей – це процес їх взаємовиключення у межах єдності, механізм якого визначається природою фінансової послуги як економічного явища. Суперечність виступає у формі взаємовідносин, які є сторонами одного цілого, не можуть існувати один без одного, проте взаємовиключають одне одного через протилежність економічних інтересів, і є джерелом саморуху фінансової послуги як економічного явища. Якщо в природі існує така взаємодія та взаємодоповнення протилежностей, то відповідно до закону єдності і боротьби протилежності, фінансова послуга як економічне явище не потребує зовнішньої сили, оскільки містить в собі джерело, що перетворює явище на саморух. З однієї сторони, між учасниками ринку цінних паперів існує єдність під час укладення угоди та визначення параметрів фінансових послуг, проте сама фінансова послуга є компромісом щодо існуючих між учасниками різновекторних інтересів.

Досліджуючи діалектичну природу протиріч фінансових послуг як єдності та боротьби протилежностей, у них чітко відслідковується революційна та консервативна сторони, що дозволяє ґрунтовніше вивчити тенденції розвитку фінансових послуг, їх перехідних характер. Частина учасників фінансових послуг, прагнучи до їх постійного удосконалення, вимагають ефективного правового регулювання та формування ринку для широкого кола інвесторів, а не «конкретної групи осіб». Ця боротьба має прогресивний характер, а її успіхи сприяють формуванню необхідних передумов для інституційних трансформацій у майбутньому. При цьому інша частина учасників фінансових послуг відстоює власні фінансові інтереси і прагнучи до їх максимальної реалізації готова діяти будь-якими методами, виходячи за межі правового поля. Ця боротьба має регресивний характер. Боротьба між ними в процесі реалізації їх інтересів на ринку цінних паперів є вираженням сутності протиріч фінансових відносин, їх прогресивної та регресивної сторін.

Таким чином, механізм функціонування першого закону Гегеля, проявляючись у взаємовідносинах учасників фінансових послуг, призводить або до розвитку ринку цінних паперів і його інфраструктури, або до стагнації, прикладом якої є обмеженість «боротьби» зі сторони інвестора державною фінансовою монополією за часів радянської доби.

Важливе місце займає закон переходу кількісних змін в якісні, який розкриває зміст процесу розвитку фінансових послуг на макрорівні, кількість та якість як філософські категорії відображають їх сутність, розглядаються в єдності, а формування фінансових відносин, які виникають між учасниками послуг, історично відбувається шляхом переходу кількісних змін на якісні.

Якість характеризує фінансові послуги загалом, розкриває їх особливості та функціональні зміни: внутрішню, об'єктивну визначеність, властивості фінансових послуг, функціональні зміни в тісному взаємозв'язку з розвитком фінансових відносин. Не встановивши якість фінансових послуг, не можна зрозуміти закономірності їх розвитку, оскільки саме якісні зміни розширюють змістовну складову фінансових послуг. Якість фінансових послуг не може існувати без кількісної характеристики та залежить від неї, між ними існують прямі та непрямі взаємозв'язки. Якість фінансових послуг характеризується кількісними ознаками та є показником трансформації кількісних змін фінансових послуг, що відбуваються в межах однієї якісної зміни. Кількісна та якісні сторони фінансових послуг пов'язані один з одним, проявляється в системі фінансових послуг, яка є суперечливою єдністю, в якій «якісна визначеність є кількісною (цілком визначена якість відповідає необхідній кількості), а кількісна визначеність якісна (зміна відбувається в межах визначеної якості)». Відповідно міра, «синтезуючи в собі якісну та кількісну визначеності» фінансових послуг «у взаємозв'язку з іншими категоріями, дозволяє розкрити їх внутрішні, видимі форми прояву» [9, с. 32] на ринку цінних паперів і змістовну сторону й внутрішні взаємозв'язки. Міра є індикатором рівноваги між якісною та кількісною сторонами послуг і досить суперечливою єдністю, так як певна кількість рівнозначна відповідній якості, а для певної якості необхідна відповідна кількість. Порушення цієї рівноваги змінює якісні характеристики фінансових послуг.

Трансформація кількісних змін на якісні, еволюція та розвиток фінансових послуг, трансформація ринку цінних паперів передбачає поступове накопичення кількісних змін і стрибкоподібний характер переходу їх у якісні, функціональні зміни, з одного якісного стану фінансових послуг в інший – таким чином, кількість переростає у якість, якість збільшує функціональну роль фінансових послуг та об'єктивно сприяє розширенню меж ринку цінних паперів, появу нових видів фінансових послуг – якість пе-

реходить у кількість. Роздержавлення власності, масштабна приватизація та розвиток ринку цінних паперів стали причиною «якісного стрибка», коли фінансові послуги не лише кількісно зросли, а й трансформувались за суттю, стали якісно новими, особливими відповідно до потреб розвитку ринку цінних паперів. Оперуючи виключно кількісними параметрами росту фінансових послуг на ринку, не можна стверджувати про його реальний ріст. Лише, враховуючи якісні трансформації та дослідивши в їх розрізі кількісну сторону фінансових послуг, ми одержимо цілісну картину розвитку ринку цінних паперів.

Таким чином, закон кількісних змін у якісні дозволяє об'єктивно оцінити кількісні та якісні, зовнішні та внутрішні сторони фінансових послуг, правильно інтерпретувати кількісні зміни на ринку цінних паперів, визначити тенденції його розвитку, дослідити глибинну сутність фінансових послуг, перехід кількості в нову якість і в подальшому виявити протиріччя між учасниками ринку цінних паперів.

Важливе значення для розуміння діалектики фінансових послуг має закон заперечення, який характеризує загальний результат і напрям руху процесу розвитку. Заперечення означає трансформацію одного якісного стану в інший.

Фінансову послугу можна уявити як сукупність різних рівнів розвитку, взаємопов'язаних між собою таким чином, що один є запереченням іншого. Не заперечуючи попередніх форм існування, не може мати місце розвиток [10, с. 296–297]. Історично спершу фінансові послуги виникли у формі торговельних операцій – оборудок, купівлі-продажу за допомогою «примітивних» грошей, без правових норм і державного регулювання до операцій, які здійснювали щонайменше дві категорії купців: ті, що займались виключно торгівлею та купці, для яких торгівля була лише додатковим заняттям. У пізніший період (перша половина II тис. до н.е.) купці почали організовуватись у гільдії, прибуток яких від торговельних операцій був дуже великим і сягав іноді 100 % вкладеного капіталу. Уже в ті часи торговці прагнули до певної спеціалізації. Один міг володіти судном і плавати від порту до порту, пропонуючи свої товари, інший міг одержати доручення від царя перевозити золоті вироби, а третій міг виступати посередником і вести вантаж з одного порту в інший для відправлення його далі. По мірі розвитку товарно-грошових відносин відбулось перше заперечення – торговці почали торгувати своїми по-

слугами, а збільшення обсягів контрактів, практика їх укладення та накопичений «торговельний досвід» призвели до «правового обрамлення» торговельних відносин і формування правового забезпечення. В процесі розвитку торговельних відносин мала місце значна кількість заперечень. Дані факти свідчать про об'єктивний характер категорії фінансова послуга, її існування в різні історичні періоди розвитку суспільства, про її трансформацію від емпіричних форм до наявного ступеня складності. У зв'язку з цим науковий інтерес представляє еволюція фінансових послуг.

У радянській економіці, за умови панування державної форми власності та відсутності інституту приватної власності, фінансові послуги мали зародковий характер та існували переважно у формі капітальних вкладень. На цьому етапі розвитку ще не можливо чітко відокремити операцію з торгівлі фінансовими активами та фінансову послугу одну від одної, оскільки вони тісно переплітаються між собою, наприклад, у депозитно-кредитній сфері, державні фінансові установи виконують примітивні функції спеціалізованих фінансових посередників, а учасник такої операції є фактично споживачем первинної фінансової послуги. Це свідчить про єдину економічну природу операцій з торгівлі фінансовими активами та послуг у сфері торгівлі фінансовими активами, як можливість реалізації торговельної операції, дозволяє об'єднувати фінансові відносини у сфері торгівлі фінансовими активами та відносини у сфері фінансових послуг в єдину економічну категорію та дає можливість будувати сучасні форми торгівлі фінансовими активами на основі поєднання двох невід'ємних складових: операцій з торгівлі фінансовими активами та послуг у сфері торгівлі фінансовими активами.

Лише з розвитком капіталізму формуються нові економічні умови, які сприяють тому, що фінансові послуги набувають зрілості, посідають вагоме місце у системі економічних відносин і потребують спеціального наукового вивчення та дослідження. Таким чином, капіталістична власність стала поштовхом для розвитку похідних форм: операції за дорученням і послуг у сфері торгівлі фінансовими активами. У період капіталізму інтенсивно розвиваються приватизаційні процеси, зміцнюються фінансові капітали, формується новий клас власників, який потребує можливості здійснення торговельних операцій з фінансовими активами, реалізації своїх фінансових очікувань і захист їх фінансових інтересів. Таким чином фінансові відносини, охоплюючи все більше учасників, на-

бувають постійного характеру та формують ринок цінних паперів. Зміна форми власності з державної на приватну, поступовий розвиток фінансових послуг призводить до формування в Україні нового наукового напряму – науки про фінансові послуги. Проте, ще довший час у працях видатних представників даної науки теорія фінансових послуг як окремий напрям знань не виділяється, що є цілком закономірно, оскільки об'єктивною основою формування даної теорії є всебічний розвиток безпосередньо фінансових послуг. Запереченням є перехід від примітивних фінансових операцій, а саме: депозити, кредити, страхування та операції з цінними паперами, які були характерними первинним формам фінансових відносин до прогресивнішого – розвиток операцій за дорученнями та допоміжних послуг у сфері торгівлі фінансовими активами, виникнення фінансових посередників.

Дія закону заперечення повністю охоплює сферу фінансових послуг – особливу форму фінансових відносин на ринку цінних паперів. Механізм її функціонування передбачає розвиток фінансових послуг як єдиного цілого, тоді як кожен етап їх розвитку є частиною загального процесу розвитку фінансових послуг. Особливість полягає в тому, що наступний етап розвитку фінансових послуг включає частину змістовних ознак попередніх фінансових послуг, одночасно виступаючи їх запереченням та потенційною умовою власного заперечення. Процес розвитку фінансових послуг завжди має «залишки минулого, основи теперішнього та зачатки майбутнього» [11, с. 146]. Тому принцип діалектичного заперечення фінансових послуг визначається як загальним розвитком ринку цінних паперів, так і розвитком фінансових послуг як специфічної форми торговельних відносин з фінансовими активами на ринку цінних паперів. Необхідним є не лише заперечення, а заперечення. Перше заперечення повинно дати можливість реалізації другого заперечення. Торгівля власними послугами, збільшення обсягів контрактів, практика їх укладення та їх «правове обрамлення» стало такою формою заперечення. Воно не витіснило з ринку послуги, а лише змінило їх форму, а торгівля активами стала умовою подальшого розвитку фінансових послуг. Відповідно до закону заперечення розвиток фінансових послуг проходить від нижчого рівня до вищого, із якісно новим змістом, від одного заперечення до іншого – від примітивних торговельних оборудок до торгівлі послугами, від безпосередньої торговельної операції з фінансовими активами до фінансових послуг тощо.

Подальший розвиток економіки призвів до заперечення, формування капіталістичних відносин трансформувало торгівлю фінансовими активами на вид підприємницької діяльності, яке набуло нової якості через нове заперечення. Подальший розвиток ринку цінних паперів спонукав виникненню нових форм фінансових відносин, котрі заперечували попередні форми – це відбувається безперервно та поширюється на увесь процес торгівлі фінансовими активами як єдиного цілого.

Діалектичне заперечення є внутрішнім змістом розвитку фінансових послуг, а перехід від попереднього якісного стану фінансових послуг до нового не означає повну ліквідацію попередньої якості, певна її частина залишається на новій основі. Подальший розвиток і боротьба протилежностей спонукають заперечення, формування нової якості, яка включає в себе в певній мірі повторення деяких пройдених раніше етапів, проте повторення уже на більш високому рівні [9, с. 44]. Таким чином нова якість фінансових послуг розвивається на основі раніше досягнутого, зберігає його позитивні сторони, проте збагачено на новому етапі, а кожен наступний етап розвитку фінансових послуг є глибшим за змістом, оскільки включає нагромаджений в минулому історичний досвід, а заперечення є необхідною формою дослідження минулого та прогнозування майбутнього.

Закон заперечення має важливе значення для розуміння революційної та консервативної сторін у розвитку фінансових послуг, оскільки «прогрес в органічному розвитку разом з тим є і регресом, оскільки закріплює односторонній розвиток і виключає можливість розвитку в багатьох інших напрямках» [12, с. 621].

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Використання законів діалектики та діалектичного методу пізнання дозволило нам дослідити внутрішню природу функціонування та розвитку фінансових послуг, їх видозмінення в процесі еволюції на ринку цінних паперів.

Бібліографічний список

1. Страхування: підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.

2. *Гаманкова О.О.* Діалектичний метод пізнання в теорії страхування / О.О.Гаманкова // Вчені записки / Зб. наук. праць. – Вип.11. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 41–48.

3. *Гапонюк М. А*. Фінансові інновації на українському біржовому ринку / М. А. Гапонюк, Н. В. Дегтярьова // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 59–69.

4. *Леонов Д.А., Льовочкін С.В., Хоружий С.Г*. Ринок фінансових послуг: парадигма євроінтеграції: монографія / за наук. ред. В.М. Федосова. – К.: УІРФР, 2008. – 848 с.

5. *Лютий І. О*. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг: [монографія] / І. О. Лютий, О. М. Юрчук. – К.: Знання, 2011. – 357 с.

6. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): моно. / В. Опарін ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. – Вид. 2-ге, без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 240 с.

7. *Федосов В. М*. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями [Текст] : монографія / В. М. Федосов, В. М. Опарін, С. В. Льовочкін. – К. : КНЕУ, 2002. – 387 с.

8. *Унинець-Ходаківська В. П*. Концептуальні засади корпоративного податкового планування у сфері фінансових послуг / В. П. Унинець-Ходаківська // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6. – С. 260-265.

9. *Федосов В. М*. Современный капитализм и налоги [Вопросы методологии и теории] : Монография. – К.: Вища школа, 1987. – 125 с.

10. *Маркс К*. Морализирующая критика и критизирующая мораль // К. Маркс, Ф. Энгельс. Соч. 2-е изд. Т.4.

11. *Энгельс Ф*. Анти-Дюнинг // К. Маркс, Ф. Энгельс. Соч. Т.20.

12. *Энгельс Ф.* Диалектика природи // К. Маркс, Ф. Энгельс. Соч. Т.20.

References

1. Strakhuvannya [Insurance] / Za red. Bazylevycha, V. D. – K.: Znannya (2004).– 1019 p. [In Ukrainian]

2. Hamankova O.O. Dialektychnyy metod piznannya v teoriyi strakhuvannya [The dialectical method of knowled gein the theory of insurance] / O.O. Hamankova // *Vcheni zapysky: zb.nauk.prats'*, Vol. 11 (2009). – P. 41–48 [In Ukrainian]

3. Haponyuk M. A. Finansovi innovatsiyi na ukrayins'komu birzhovomu rynku [Financial innovation in the Ukrainian stock market] / M. A. Haponyuk, N. V. Dehtyar'ova // *FinansyUkrayiny*, no. 2 (2012). – P. 59–69 [In Ukrainian]

4. Leonov D.A., L'ovochkin S.V., Khoruzhyy S.H. Rynok finansovykh posluh: paradyhma yevrointehratsiyi [Financial Markets: the European integration paradigm]: monohrafiya / Za nauk. red. V.M. Fedosova. – K.: UIRFR (2008). – 848 p. [In Ukrainian]

5. Lyutyy I. O. Bankivs'ki instytuty v umovakh hlobalizatsiyi rynku finansovykh posluh [Banking institutions in a globalized financial market] / I. O. Lyutyy, O. M. Yurchuk. – K.: Znannya (2011). – 357 p. [In Ukrainian]

6. Oparin V. M. Finansova systema Ukrayiny (teoretyko-metodolohichni aspekty) [Financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects)]: monohrafiya / Kyyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Het'mana. — Vyd. 2-he, bez zmin. – K. : KNEU (2006). – 240 p. [In Ukrainian]

7. Fedosov V. M. Finansova restrukturyzatsiya v Ukrayini: problemy i napryamy [Financial Restructuring in Ukraine: Challenges and Directions]: monohrafiya / V. M. Fedosov, V. M. Oparin, S. V. L'ovochkin. — K. : KNEU(2002). – 387 p. [In Ukrainian]

8. Unynets'-Khodakivs'ka V. P. Kontseptual'ni zasady korporatyvnoho podatkovoho planuvannya u sferi finansovykh posluh [Conceptual framework of corporate tax planning in the financial services] // *Aktual'ni problemy ekonomiky*, no. 6 (2010). – P. 260–265 [In Ukrainian]

9. Fedosov V. M. Sovremennyiy kapitalizm i nalogi (Voprosyi metodologii i teorii) [Modern capitalism and taxes (Questions of methodology and theory)]: Monografiya. – Kiev. – Vischa shkola (1987). – 125 p. [In Russian]

10. Marks K. Moraliziruyuschaya kritika i kritiziruyuschaya moral [Moralising Criticism and Critical Morality] // K. Marks, F. Engels. Soch. 2-e izd. T.4. [In Russian]

11. Engels F. Anti-Dyuning [Anti-Duhring] // K. Marks, F. Engels. Soch. T.20. [In Russian]

12. Engels F. Dialektika prirodi [Dialectics of Nature] // K. Marks, F. Engels. Soch. T.20. [In Russian]

Стаття надійшла до редакції 27 лютого 2017 р.

UDC 336.01

Zoriana Matsuk,
Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Finance
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
(Karpatska str. 15, Ivano-Frankivs'k, 76000, Ukraine)
E-mail: zoriana_01@yahoo.com

Laws of dialectics in the research of financial services development in the securities market

Abstract
Research objective. The study aims at theoretical review of financial services in terms of analysis of the financial relations evolution in the stock market.
***Methodology**. The article examines the development of the financial services as an economic phenomenon through the Hegel laws of dialectics.*
***Findings**. The law of the unity and conflict of opposites has methodological importance. On the one hand, the unity of financial services takes the form of their strength. On the other hand, modern securities market requires their transformation as a result of constant struggle. The law of the quantitative*

changes transformation into qualitative ones reveals the development of financial services at the macro level. Quantity and quality as philosophical categories represent their nature in a unity. Financial relations between the participants of services historically occur on the basis of quantitative changes transformation into qualitative ones. The law of the negation of negation describes the overall result and the direction of financial services development. The negation means the transformation of one qualitative state into another. Each subsequent stage of the financial services development is substantially deeper because it includes accumulated historical experience. Negation is a necessary form of research of the past, and forecasting the future.

***Value added**. The research proves the importance of the dialectics method for the investigation of domestic sources of financial services development and their historical transformation. The author outlines specific periods of financial services development in the securities market and explains the essence of financial services.*

***Key words**: trading assets, trade operation, financial services, laws of dialectics*

УДК 336.77:338.242:338.3(477)

Островська Ольга Анатоліївна,
канд. екон. наук, доц., доцент кафедри
корпоративних фінансів і контролінгу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: ostrovska@kneu.edu.ua

НОВІ ФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Анотація

***Мета дослідження**. Дослідження проведено з метою визначення доцільності й напрямів використання інноваційних для вітчизняної економіки інструментів фінансування бізнесу при формуванні капіталу різних за розмірами суб'єктів підприємництва.*

***Методологія**. Для досягнення мети досліджено зарубіжний досвід і вітчизняну практику використання нових форм фінансування бізнесу. Застосовано такі методи дослідження: аналізу, синтезу, групування, порівняння, систематизації, узагальнення.*

***Отримані результати**. За результатами проведеного дослідження встановлено факти: 1) поступового поширення в Україні ECA-фінансування, емісії кредитних нот, краудфандінгу, краудінвестінгу; 2) відсутності у вітчизняній практиці кредитування LBO- та мезонін-фінансування. Зроблено висновки щодо можливості використання в Україні: 1) бриджфінансування великими підприємствами (IPO); 2) краудтехнологій (краудфандінгу й краудінвестінгу) при залученні капіталу в стартапи й підприємствами МСБ; 3) послуг Експортних кредитних агентств при отриманні ECA-фінансування вітчизняними суб'єктами МСБ.*

***Цінність дослідження**. Цінність дослідження полягає в обґрунтуванні тези стосовно актуалізації законодавчого врегулювання нових для*

© О. А. Островська, 2016